

Végh Ferenc ny. vezérezredes:

NEMZETKÖZI SZAKIRODALMI SZEMLE

A KIBERTÁMADÁSOK ÉS A HADIJOG

Vasileios Karagiannopoulos – Mark Leiser: Cyberattacks Are Rewriting The 'Rules' Of Modern Warfare – And We Aren't Prepared For The Consequences.

Forrás: TechWatch, 2019. 05. 16. <https://theconversation.com/cyber-attacks-are-rewriting-the-rules-of-modern-warfare-and-we-arent-prepared-for-the-consequences-117043>

A tanulmányban számos új kérdés merül fel a kiberhadviseléssel kapcsolatban. Ezekre kapunk válaszokat az alábbiakban.

A kiindulópont az, hogy a kormányok egyre inkább támaszkodnak a digitális technológiára, s ezáltal sebezhetőbbé válnak a számítógépes támadásokkal szemben. Mind emlékszünk rá, amikor 2007-ben orosz hackerek megtámadták Észtországot, s megrongálták a kormányzati szervereket. Azt is tudjuk, hogy ukrajnai számítógépes támadások az ország villamosenergia-hálózatára irányultak, míg Irán atomerőművei olyan rosszindulatú vírusokkal fertőződtek meg, amelyek akár nukleáris összeomláshoz is vezethettek volna. A téma fontosságát jelzi, hogy az Amerikai Egyesült Államokban Trump elnök nemrégiben „nemzeti vészhelyzetet” jelentett be, beismerve az amerikai számítógépes hálózatok „külföldi ellenfelek” általi fenyegetettségét.

Egyre gyakrabban fordulnak elő politikai hátterű számítógépes támadások, de a két vagy több állam közötti hagyományos hadviseléssel ellentétben ezeket egyének vagy kis létszámú csoportok indítják el. Néha az állam versenyző hackercsoportok célkeresztjébe kerülhet, de az államok fel vannak készülve az ilyen támadásokra. Például a brit védelmi tisztviselők készek számítógépes akciót kezdeményezni Moszkva villamosenergia-hálózata ellen, ha Oroszország támadást indítana ellenük. A legtöbb esetben a kiberhadműveletek eddig a háttérben maradtak, és leginkább elrettentésre vagy a hatalom monitorozására tervezték őket. A hagyományos és a kiberhadviselés keveredése azonban elkerülhetetlen, és új dimenziót nyit a hadviselésben.

Az első alkalom, amikor egy számítógépes támadás egy állam hadseregének fizikai erejével találkozott, az Izraeli Védelmi Erők épületbombázása volt, miután – az Izraeli Védelmi Erők szerint – Hamasz-hackerek tartózkodtak egy épületben, és megpróbáltak „izraeli célokat” online támadni.

A számítógépes támadások komoly kihívást jelentenek a fegyveres konfliktusok érvényben lévő törvényei számára. Egy kibertámadás eredetének meghatározása hetekig tartó folyamat, és még ha sikerül, akkor is nehéz megállapítani egy állam felelősségét. Ez különösen akkor igaz, ha a számítógépes beavatkozásokat más országokban élő hackerek követik el, akik a jogrendszerek különbözőségeinek kihasználásával irányítják a támadásokat.

A NATO kibervédelmi kézikönyvében (Michael N. Schmitt [ed.]: *Tallinn Manual on the International Applicable to Cyber Warfare*. Cambridge University Press, New York, 2013) rávilágítottak a kiberhadviselés nemzetközi jogi kérdéseire. Nincs konszenzus abban, hogy egy állam felelős-e a hálózatairól származó számítógépes támadásért, ha nem rendelkezik ismeretekkel a támadásról.

Ha az ország, ahonnan a támadást indítják, nem képes megfelelő intézkedéseket tenni az ilyen támadások megelőzésére, az feljogosíthatja a megtámadott országot az önvédelemhez szükséges erő arányos alkalmazására. (A támadó által beavatkozásra használt államokat, amelyeknek a támadó kihasználja az informatikai gyengeségeit, szervezetlenségét, *hostoknak* nevezi a szaknyelv.)

Amennyiben bizonytalanság merül fel abban, hogy kit terhel a felelősség a támadásért, az ellentámadás jogossága csökken. Még ha tisztázódott is, hogy kinek tulajdonítható a támadás, a jog általában tiltja az államnak, hogy erőszak alkalmazásával válaszoljon a számítógépes támadásra. Az ENSZ Alapokmánya 2. cikkének (4) bekezdése az államok területi integritásának és politikai struktúráinak támadás elleni védelméről szól. Ezt jogszerűen is meg lehet kerülni, mégpedig úgy, ha egy állam azt állítja, hogy „fegyveres támadás” ellen védekezik. A Nemzetközi Bíróság álláspontja szerint meg kell különböztetni a legsúlyosabb erő kifejtést (fegyveres támadást) a többi kevésbé súlyos formától. Tehát számítógépes támadás esetén az erő alkalmazása önvédelemként akkor indokolható, ha az „fegyveres támadásnak” tekinthető. Például, ha halálesetekhez és az infrastruktúra széles körű károsodásához vezet. Ilyen esetekben az önvédelem indokolt.

Ha egy számítógépes támadást sikerül kivédeni, annak hatásáról csak találgatni lehet. Ez a helyzet még az arányos válaszadás eldöntését is megnehezíti. Az önvédelemként használt fizikai erő a kibernetikus támadás sikeres kivédését követően feleslegesnek tekinthető, és ezért jogellenes. Kivételt képezhet azonban a közvetlen vagy lehetséges támadás elleni megelőző védekezés. Amikor az önvédelem ésszerűen szükséges, a megengedett erő alkalmazásának jellege változó lehet. A nemzetközi jog szerint a kiberműveletekkel szemben a hagyományos katonai fegyverekkel végrehajtott arányos ellentámadások elfogadható válaszok.

Mindezek a kérdések csak a kiberháborús kihívások kezdetét jelentik, amelyek a technológia fejlődésével egyre bonyolultabbá válnak. Számos szellemi kihívással nézünk meg szembe. A társadalmak a kiberhadviselés potenciálisan pusztító következményeivel kénytelenek szembesülni, mivel a mindennapi életben egyre inkább támaszkodunk az információs technológiákra és a kommunikációs hálózatokra – és csak most kezdjük feltenni a kérdéseket.

AZ ÉLETHOSSZIG TARTÓ TANULÁS KONCEPCIÓJÁNAK SZÜLETÉSE

Vanya Eftimova Bellinger (USA): Introducing Scharnhorst: The Military Society and the Concept of Continuous Education.

Forrás: The Strategy Bridge, 2019. 06. 24. <https://thestrategybridge.org/the-bridge/2019/6/24/introducing-scharnhorst-the-military-society-and-the-concept-of-continuous-education>

A cikk szerzője, Vanya Eftimova Bellinger egyetemi tanár jelen cikkében Gerhard von Scharnhorst (1755–1813) porosz tábornok munkásságáról értekezik.

A kiváló katonai író, Gerhard von Scharnhorst altábornagyot (akkor még alezredesként) 1801-ben nevezték ki a gyalogsági és lovassági tisztek berlini katonai iskolájának, közismert nevén a Hadiakadémiának (Allgemeine Kriegsschule) az élére. Scharnhorst törekvései azonban ennél sokkal távolabbra mutattak: ambiciózus reformprogramot forgatott a fejében. Úgy vélte, hogy az oktatásnak élethosszig tartó folyamatnak, a katonai hivatás alapjául szolgáló új ötletek feltárójának kell lennie, és szembe előtt a katonai oktatás gyökeres átalakítása lebegett.

Az átalakulás motorja az 1802-ben megalakult berlini Katonai Társaság (Militärische Gesellschaft) lett. A klub hamarosan az ambiciózus tisztek gyűjtőhelyévé vált. A klubtag tisztek majdnem hatvan százaléka később tábornok lett, heten a legmagasabb, tábornagy

rangig is eljutottak, öten pedig porosz vezérkarfőnökök voltak abból a nyolcból, akik 1813 és 1870 közt töltötték be ezt a beosztást.

A Társaság igazgatója Scharnhorst lett, a tiszteletbeli elnöki tisztséget Ernst Friedrich von Rüchel altábornagy, a porosz elit elismert tagja kapta. Ez legitimitást biztosított a Társaságnak is.

Scharnhorst első lépésben húsz éves eszű, lelkes fiatal tisztet választott ki a Hadiakadémia-iról. Ahhoz, hogy a tagságot bővítse magasabb rendfokozatú tisztekkel is, Scharnhornstnak egy másik eljárást is kidolgozott: aki a Társaság tagjává kívánt válni, annak esszét kellett írnia, és azt névtelenül elküldeni a szervezetnek. Miután a tagok elolvasták és megvitaták a szöveget, eldöntötték, hogy meghívják-e a szerzőt a Társaság soraiba. Csak a döntés meghozatala után derült fény a szerző személyére. 1803-ra a Társaság 120 tagúra bővült, és amikor feloszlatták (Poroszországban a Napóleon elleni háborúra történő 1805. áprilisi mozgósítás miatt), 187 tagot számlált. A Társaság rangját jelzi, hogy a tagság elsősorban a királyi család rangosabb tagjaival bővült. Tag volt például Von Stein báró, a kabinet egyik energikus minisztere, aki Poroszország 1806-os legyőzése után a kormány számos előremutató társadalmi és politikai reformjának végrehajtását irányította.

A csoport szerda esténként találkozott. A társalgás után, általában 18 órakor meghallgatták az egyik tagjuk előadását, majd arról mélyreható, élénk vitát folytattak. A vita során felmerült kérdések írásbeli megválaszolása emelte az íráskészség színvonalát. A tagok névtelenül versenghettek egymással egy-egy gyakorlati probléma megoldásában.

Az írásbeli pályázatok előadásait és nyerteseit a Társaság egy olyan közlönyben tette közzé, amelyet rendszeresen megküldtek a vidéken szolgáló tagoknak, vagy azok számára, akik nem tudtak a heti találkozókra részt venni. Röviddel a feloszlás előtt Scharnhorst és a kuratórium fontolóra vette egy folyóirat létrehozását is, hogy a Társaság elképzeléseit a korlátozott tagságon kívül, szélesebb körben is elérhetővé tegye.

A Katonai Társaság sikerét mutatja, hogy a 19. század elején a porosz tisztikarban meglepően sokan egyetértettek Scharnhorsttal abban: a poroszországi katonai felső vezetés minősége problémákat vet fel. Miközben Napóleon katonai génusza átalakította az európai politikai és társadalmi térképet, Poroszország még mindig egy olyan öregező tisztikarra támaszkodott, amely negyven évvel korábban, Nagy Frigyes alatt is harcolt. A katasztrofális jéni csata előestéjén, 1806-ban például 65 ezredparancsnok ezredesből 27 több mint hatvanéves volt, 281 őrnagyból csak 85-en voltak 50 évnél fiatalabbak. A tisztek közül csak kevesen vonták le a tanulságokat a francia forradalom időszakában kialakult hadviselés változó természetéről. Berlin 1796-ban semlegességi politikát folytatott, míg más európai hatalmak Napóleon ellen harcoltak. Ez a döntés csekély ösztönzést gyakorolt a katonai reformokra.

A Katonai Társaság az ötletek és fenntartások fórumává vált. Az előadásokon kipróbálták és tökéletesítették az elképzeléseket, felfedték a végrehajtásban rejlő lehetséges akadályokat és csapdákat, illetve feltárták az újítások megvalósítási módjait is.

Az összejöveteleknek gyakorlati célja is volt. A tagoknak meg kellett vitatniuk a hadviselés változásait, támogatniuk kellett egymást, és bár nem mondták ki, de felkészültek a Napóleon elleni jövőbeli háborúra.

A fiatal tisztek és főtisztek, a katonák és a civilek, a diákok és a híres szerzők, a királyi hercegek és a középosztálybeliek, a konzervatívok és a reformerek közötti kapcsolat kihívást jelentett egymás nézeteinek megvitatásában. A Poroszország katonai készenlétére vonatkozó általános aggodalom nem azt jelentette, hogy Scharnhorsthoz hasonlóan minden tag társadalmi és politikai változásokat keresett. Tény, hogy sok konzervatív aggódott az ország Napóleon elleni harcai miatt. Például a Katonai Társaság elnöke, Von Rüchel tábornok határozottan

politikai reakciós volt. E tekintetben a *katonai társaság nem a hasonló gondolkodású emberek hálózatát jelentette, hanem inkább fórum volt azok számára, akik hasonló kérdések megvitatása iránt érdeklődtek.*

1806 után, amikor Poroszország ténylegesen megkezdte a hadsereg korszerűsítését, rendkívül sok taggal bővült a reformfrakció. Tulajdonképpen ezért nem szervezték újjá a Katonai Társaságot sem. A vezető tagok túl elfoglaltak voltak ahhoz, hogy megvalósítsák az 1802 és 1805 között felismert és tökéletesített ötleteket. 1808 és 1812 között a porosz vezérkar és a Hadügyminisztérium tagjai a Scharnhorst által vezetett társaságból, valamint a hozzá közeli körökből kerültek ki, és e keretek közt folytatták a Katonai Társaság szigorú vitáiról, innovatív ötleteiről és előremutató gondolkodásáról híres hagyományait.

Scharnhorst 1803-ban, a Katonai Társaság megalakulásának második évfordulója alkalmából beszédet mondott, amelyben kifejtette elképzelését a tisztikar széles körű oktatásán túl a katonai vezetők fejlődése szempontjából értékes hálózatok, a mentorálás és a viták szerepéről. A következőkben – a szemlézés gyakorlatától eltérően – az előadásból készült esszéből közlünk részleteket az angol fordítás alapján. *(A szerk.)*

„Megjegyzések a katonai társaság létrehozásának indítékairól, célkitűzéseiről és az eszközökről, amelyekkel elérték azokat (1803)

Társaságunk mostanra elérte a közmegegyezés szintjét, rendelkezik állandó alapszabállyal, amelyet nem a véletlen körülmények hoztak létre.

Ezért elengedhetetlen, hogy a Katonai Társaság a lehető legpontosabban és a lehető legrészletesebben mutassa be törekvéseit, ily módon biztosítva megbecsültségét és munkájának tartós fennmaradását. Szintén fontos szempont, hogy a Társaság milyen eszközökre támaszkodik céljai elérése érdekében. Ezek a tényezők nemcsak azt határozzák meg, hogy a tagok milyen előnyöket kapnak a szervezettől, hanem azt is, hogy mennyi ideig vonják be a tagokat a Társaság munkájába. Az első pont, azaz a Társaság céljának részletes megvitatása és az átfogó áttekintés érdekében elengedhetetlen, hogy felidézzük a szervezet létrejöttének körülményeit.

Gyakran hangoztatják, hogy a tiszt egyedülálló helyzettel szembesül a hivatására való felkészítése során.

Bárki, aki akár csak egyetlen kiterjedt hadműveletnek is részese volt, rájöhetett arra, milyen keveset tanult a békeidőben arról, hogy mint törzs- vagy vezérkari tisztnek mit kell tudnia és tennie a harctéren. Nyilvánvaló, hogy a csapatok fegyelmezése, irányítása és kiképzése nagy jelentőséggel bír a hadsereg számára, hiszen a háborús teljesítményük függ tőlük. E megkérdőjelezhetetlen jelentőségük ellenére a békeidőben történő szolgálat csak kis mértékben járulhat hozzá a tiszt gyakorlati harci tapasztalattal való felruházásához. Egyedül a háború képes kiváló tisztikart kitermelni, de csakis azokból, akik felkészültek rá és pallérozták az elméjüket. Csak néhány kivételes géniusz zárható ki ebből az alapszabályból. Másként a tapasztalt közkatonák és altisztek is megszerezhetnék ezt a tudást, és a harctéren semmiben sem különböznének a főtisztektől, illetve a parancsnokoktól.

Ezért 1781-ben Nagy Frigyes a parancsnokainak parancsot adott, hogy ösztönözzék a tiszteket az önálló tanulásra, és adjanak lehetőséget számukra az önképzésre. Ebből a figyelemre méltó parancsból alább idézek:

»...Háború idején – már az első évben – nagyon sok tiszt alkalmatlanná válik a szolgálatra, és nagyon sokan rövid idő múltán kilépnek a hadseregből, az ezred törzstiszti állománya teljesen kicserélődik. Ha az alacsonyabb beosztásban lévő tiszték nem gondolják végig, hogy mi lesz a feladatuk századosként, őrnagyként, parancsnokként vagy tábornokként, akkor, ha egyszer elérik ezeket a rendfokozatokat, az új pozíció által megkívánt követelményekkel sem

lesznek tisztában. Nem lehet százados vagy őrnagy az, aki nem képes kis egységek vezetésére, az ellátás biztosítására, konvojok, utóvédek stb. vezetésére [...] Ezek az igen különböző feladatok mindegyike magában foglal bizonyos szervezési feladatokat, és aki sohasem gyakorolta ezeknek a feladatoknak a végrehajtását, az nem fogja tudni, mi a legjobb megoldás, mivel sohasem gondolt korábban arra, hogy ezek a feladatok alkotják szolgálatának legfontosabb részét. A korábbi háborúk történetének, például Feuquières emlékiratainak tanulmányozása ajánlatos abból a célból, hogy a tiszteket tanulásra ösztönözzük.»

Az utóbbi időkben minden szakember elismerte annak szükségességét, hogy a tiszteknek tanulmányozniuk kell a háború művészetének gyakorlati kérdéseit, ezért az alapképzés befejezése után jelentős számú tiszt folytatta az önképzést olvasás formájában. Ez a tanulási mód azonban számos nehézségbe ütközik. Az így szerzett tudás felhasználása nem azonnali; bizonyos előnyei nem világosak; a tananyag száraz és az alapfogalmakat nehéz megérteni. A tananyagból, a fáradságos kutatásból és az eltérő szemléletekből eredő kétségbeesés a többiektől elszigetelt tanulás negatív hatásai közé tartoznak. Csak egy társas klub, csak a kölcsönös tanítás és bátorítás mellett lehet orvosolni ezt a hátrányos helyzetet – és ennek a szükségletnek az elismerése az, ami egyesít bennünket, még ha kezdetben ezt nem is kellett hangoztatnunk.

E megfigyelések eredményei a következők:

1. az ambiciózus és kötelességtudó tisztnek békeidőben is tanulmányoznia kell a háború mibenlétét;
2. az idősebb férfiak esetében ez csak speciális tanulmányok révén történhet, mert más lehetőség nem áll rendelkezésükre, és a körülményeik sajátosak;
3. az önálló tanulás gyakran fárasztó, és látásmódtorzuláshoz vezethet; ebből adódóan:
4. a kölcsönös oktatást, vitalehetőséget és eltérő szemléletmódok megismerését nyújtó találkozók segíthetnek a társaságunk tagjainak tudásuk kiterjesztésében.

Ezek volnának tehát együttműködésünk alapjai. Ezekre az elvekre kell felépítenünk alapszabályunkat, valamint normatíváinkat, hogy a lehető legtöbb hangsúlyozva és ismételve őket, elkerüljük a számunkra hátrányos félreértéseket.

A társaságunk tehát különbözik a többi akadémiai társaságtól, amelyek kizárólag a saját tudományáguk tökéletesítésére törekszenek. Esetünkben minden erőfeszítést inkább a személyes képzésre és a kölcsönös tanításra irányítunk, és különösen azokra a kérdésekre összpontosítunk, amelyeket nem tudunk békeidőben feltárni. Az elméleti ismeretek felé fordulunk és lehetőség szerinti alkalmazásukkal igyekszünk tovább bővíteni őket, anélkül hogy az általános fejlődés gondját a nyakunkba vennénk. Ezért arra törekszünk, hogy ösztönözzük magunk között az intellektuális beszélgetéseket, hogy adjunk egymásnak lehetőséget nézeteink megosztására, hogy sokrétű és rendszeres eszmecsere útján fejlesszük ítélőképességünket, bővítsük tudásunkat és véleményformálásunkat, valamint, hogy gyűjtsük észrevételeinket és levonjuk következtetéseinket.

Ezért a társaságunk közvetlenül kapcsolódik a szolgálatunkhoz és a jövőbeni harctéri működésünkhöz. Ha az igazságot keressük, az csakis a mi javunkat szolgálja. Ha a katonák közötti kapcsolatok kiépítésére törekszünk, azt csakis azért tesszük, hogy kiemelt figyelmet fordíthassunk a szellemi kérdésekre, és hogy támogathassuk ezeknek a kérdéseknek a vizsgálatát.”

Az esszé ezt követően a Katonai Társaság végső céljának eléréséhez választott eszközökkel foglalkozik. Mivel az olvasó már ismeri ezeket, itt csak néhány észrevételt osztok meg.

„Úgy tűnik, hogy az általunk választott megközelítés és tanulási mód teljes mértékben megfelel a szándékainknak. Ezért a jövőben gondosan ügyelnünk kell arra, hogy a szük-

ségszerű módosítási javaslatokkal ne mondjunk le a már megismert előnyökről az ismeretlenek kedvéért. Azok közül az elvek közül, amelyeket a társaságunk a céljaink teljesítése érdekében felsorolt, a legfontosabb és legmegfellebbezhetlenebb a következő: *összejövetel nem tartható meg valamilyen katonai témáról szóló előadás megtartása nélkül*. Ezzel az elvvel a kezdetektől fogva minden tag egyetértett, és éppen ezért elengedhetetlen feltétel a társaságunk alapvető lényegét tekintve.

A gyakorlatban azonban mindez a tagok által írt színvonalas katonai esszéktől függ, mert ezek nélkül soha nem érhető el az áhított cél. Éppen ezért, a társaságunk már a kezdetektől fogva gyakran adott tanácsot egy-egy jó vázlat elkészítéséhez, és úgy tűnik, hogy a választott módszerek nem voltak sikertelenek. Hiszem és állítom, hogy a legjobb munkákat bármely katonai folyóiratban közzé lehetne tenni.

Az, hogy az előadások értéket jelentenek-e a Katonai Társaság összes tagja számára, nem a legfőbb szempont. Az előadások egy másik, különleges előnyt kínálnak: lehetővé teszik az írásokat benyújtó tagoknak, hogy katonai tudásukat mások számára elérhetetlen módon fejlesszék. Ez arra ösztönzi őket, hogy elmélyedjenek a különböző tudományágakban, gazdagítsák tudásukat, további információkhoz jussanak, és ami még fontosabb: az írással a szövegek összeállítását, a gondolatok logikai sorrendbe szedését és a katonai parancsok előkészítését is gyakorolják.

Egy tanulmány elkészítése gyakran szükségessé teszi a vélemények összehasonlítását és az elsődleges források vizsgálatát. Ez megalapozza és tovább fejleszti az író ítélőképességét, hitelességét, emellett az író teljesítményének érettségét is jelzi. A tanulmány elkészítése rávilágít bizonyos tudásbeli hiányosságokra, akár az előadásmódban, akár a nyelvhasználatban. Egy rövid esszé elkészítése néha hasznosabb az író számára, mint egy vastag könyv olvasása. Ezek a már ismert igazságok.

E meggyőződések alapján a Katonai Társaság különféle típusú tanulmányokat fogad be: áttekintéseket, kisebb problémák megoldásait stb. A tanulmány elbírálója nemcsak elolvassa a vizsgált munkát, hanem a hasonló munkákkal is összehasonlítja.

A problémamegoldására való törekvés a tanulmányok szerzőinek fokozatos szellemi fejlődéséhez vezet, és ez volt az egyik cél, amiért a társaságot létrehoztuk. Ennek az előrelátásnak köszönhetően dicséretes tanulmányokat kapunk. Azok a tagok, akiknek üzleti és egyéb körülményeik miatt korlátozottak a személyes részvételi lehetőségeik, szintén részt vehetnek a munkában.

Az írott munka értékének növelése érdekében a Katonai Társaság úgy döntött, hogy több, más felvilágosult társasághoz hasonlóan versenyt hirdet. Ennek során a társaságunk reméli, hogy kreatív energiákkal vértetzi fel tagjait, és növelni fogja tagjainak tudatosságát.

Várható, hogy *a tanulmányok szerzői több energiát és nagyobb erőfeszítéseket fordítanak egy olyan téma kidolgozására, amelyet a társaságunk egésze is fontosnak tart*. Továbbá, az anonimitás több lehetőséget biztosít a szabad eszmefuttatásokra, mint az olyan esszéknél, ahol az író nevének feltüntetése valószínűleg visszafogná őt ebben.

Bizonyos értelemben a versenyek növelik az anonimitás nyújtotta előnyöket, miközben a szerzők dicséretet is kaphatnak. Itt mindenki kipróbálhatja a kreativitását anélkül, hogy tekintélyét veszélybe sodorná, ugyanakkor meggyőződhet róla, hogy sikere esetén a társaságunk elismeri az erőfeszítéseit. A versenyek Rousseau-t, Herdert és számos kiváló géniuszt tettek ismertté. A sikertelen kísérletek is előnyösek lehetnek, hiszen az írók kutatásaik alapján tanulhatnak, hozzászokhatnak az alapos vizsgálatokhoz, vagy utólagosan láthatják, hogy más és jobb tervezetek megvalósításával milyen más utakat választhattak volna.

Azoknak a tagoknak, akik írásaikkal nem nyernek díjat, a verseny több más lehetőséget kínál: például több érv olvasását, a jártasság növelését, a megítélésük átvizsgálását és álláspontjuk szélesítését.

A verseny csak egy lehetőség, amely a társaságunk nem író tagjait arra ösztönzi, hogy töprengjenek el katonai kérdésekről, kutassák az elveket és szabályokat; az előadások nyomán követése is ezt a célt szolgálja. A versenyek lehetőséget nyújtanak a tagok számára, hogy megosszák ötleteiket, hogy az adott kérdésekről megvitassák gondolataikat, és így több aspektusból értékeljék azokat. Továbbá, az általunk ismert szerzők olyan előadásainak bemutatása, amely felkelti érdeklődésünket és arra ösztönöz bennünket, hogy teljes figyelmet szenteljünk az általa kifejtett nézeteknek – meg akarjuk ismerni a szerző álláspontját, próbára akarjuk tenni saját véleményünket –, még nagyobb figyelmet biztosít az adott vitatémának.

Az új könyvek megvásárlása és időben történő beharangozása megismerteti a tagokat az új katonai szakirodalommal, lehetőséget ad arra, hogy olvassanak, ami egyébként nem fordulna elő, és ösztönzi mind a kötetlen beszélgetést, mind a hasznos ismeretekről való eszmecsere-t.

A Katonai Társaság büszke lehet arra, hogy a megegyezéseivel a szervezet eredeti elgondolását valósítja meg. A tagok számát tekintve egyetlen más társaság sem bír ilyen jelentős és rendszeres részvétellel, nem érvényesül a közös szellemiség és a barátságos légkör jobban, mint a miénkben. Úgy tűnik, hogy a tudás szeretete elhomályosítja a kicsinyes indulatokat, amelyek egyébként irányítani szokták az embereket. Nem egyszer a félelem vagy a nézeteltérés szokott a tudományos kutatás elmaradásának legzavaróbb oka lenni. A társaságunkban uralkodó szellemiségre, a tagok lelkes törekvésére a közjó szolgálata iránt és a társaságunkban eddig elért eredményekre alapozva kétségtelenül levonhatjuk a következtetést: a Katonai Társaság a lehető legjobb úton halad végső célja elérésében.”

Nem a berlini Katonai Társaság volt az egyetlen szakmai közösség, sőt még csak nem is ez volt az első. Mégis, öröksége a mai napig visszhangzik, mert a katonai hivatás szakmaiságának eszméjét képviselte. A porosz katonai reformmozgalom sikere, annak szerepe Napóleon vereségében, és tagjainak lenyűgöző karrierje – akik közül sokan büszkén magukat Scharnhorst tanítványainak hívták – előmozdította azt az elképzelést, hogy a katonai vezető nagyszerűségéhez nem elegendő a merészség; élethosszig tartó gondolkodónak és szakmája szenvedélyes tanulójának kell lennie.